

БУЛГАН АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН 2020 ОНЫ САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН,
ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛД ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

АУДИТЫН КОД: БУА-2021/19/СТА-ТТЗ

БУЛГАН АЙМАГ 2021 ОН
Цахим хуудас: www.audit.mn

Булган аймаг дахь төрийн аудитын газрын дарга бөгөөд
Тэргүүлэх аудитор: Д.Анхбаяр
Утас: 7034-2580 Цахим хаяг: ankhbayard@audit.gov.mn

Аудитын менежер: Ж.Энхцоодол
Утас: 7034-2716 Цахим хаяг: enkhtsoodolj@audit.gov.mn

Ахлах аудитор: П.Содном
Утас: 7034-2495 Цахим хаяг: Sodnomp@audit.gov.mn

Аудитор: Г.Цэрэнлхам
Утас: 7034-2495 Цахим хаяг: Tserenlkhamg@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
АОУС	Аудитын Олон Улсын Стандарт
АО	Ажил олгогч
БСШУС	Боловсрол соёл шинжлэх ухааны сайд
НБББББ	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг
НДШ	Нийгмийн даатгалын шимтгэл
ИТХ	Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал
ХХК	Хариуцлагатай хувьцаат компани
ААНБ	Аж ахуйн нэгж байгууллага
ЭМДГ	Эрүүл мэнд даатгалын газар
ҮОМШӨ	Үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалсан өвчин

Агуулга

1.Төрийн аудитын санал, дүгнэлт.....	3
2.Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан	5
2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан	5
2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан	6
2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан.....	8
2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан	10
2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	11
2.6 Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан	13
3.Аудитын тайлан	14
3.1. Ерөнхий зүйл	14
3.2. Байгууллагын зорилго, үйл ажиллагаа, хууль, эрх зүй.....	14
3.3 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлого, дотоод хяналт	14
3.4. Материаллаг байдал.....	15
3.5. Санхүүгийн тайлангийн үзүүлэлтүүд.....	16
3.6. Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт санхүүжилт	16
3.7. Шилэн дансны мэдээлэл	18
3.8. Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт	18
3.9. Аудитын илрүүлэлт	19
Аудитын зөвлөмж.....	19
3.10. Балансын дараах үйл явдал болон дараагийн аудитаар авч үзэх анхаарал татахуйц бусад чухал асуудлууд.....	21
4. Менежментийн захидал	21
5. Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн жагсаалт	24

1.Төрийн аудитын санал, дүгнэлт

БУЛГАН АЙМГИЙН НИЙГМИЙН
ДААТГАЛЫН ХЭЛТСИЙН ДАРГА,
ТӨСВИЙН ШУУД ЗАХИРАГЧ
Ц.ЭНХ-АМГАЛАН ТАНАА

Зөрчилгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, 8.4, Төсвийн хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Булган аймгийн Нийгмийн даатгалын сангийн 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Булган аймгийн Нийгмийн даатгалын сангийн 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл материаллаг алдаагүй, Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт, Сангийн сайдын баталсан холбогдох журамд нийцүүлэн үнэн зөв, шударга толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан Санхүүгийн тайлангийн аудитын журам, гарын авлагын дагуу гүйцэтгэж, шалгагдагч этгээдээс хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Бусад мэдээлэл

Байгууллагын удирдлага бусад мэдээлэлтэй холбоотой үүрэг хариуцлагыг хүлээнэ. Байгууллагын жилийн гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнд 4 зорилтын хүрээнд 45 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөснөөс 98.7 хувийн гүйцэтгэлтэй гэж тайлагнасан байна. Санхүүгийн тайланд өгсөн бидний дүгнэлт бусад мэдээллийг хамраагүй болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт, Сангийн сайдын баталсан холбогдох журам, зааврын дагуу үнэн зөв, шударга бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэж болох материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтуудыг хэрэгжүүлэх хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдаанаас үүссэн материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан нь бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт гэдэг нь дээд түвшний баталгаа боловч материаллаг буруу илэрхийлэл байгаа тохиолдолд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар түүнийг бүгдийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа биш юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Д.АНХБАЯР

2.Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан
2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	<u>2,149,131,648.94</u>	<u>8,621,965,418.78</u>
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	1,726,175,299.23	6,151,739,268.62
312	Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	1,726,175,299.23	6,151,739,268.62
3121	Төгрөг	1,726,175,299.23	6,151,739,268.62
31211	Төрийн сангийн харилцах	7,303,815.39	1,122,671.98
31213	Арилжааны банк дахь харилцах	1,718,871,483.84	6,150,616,596.64
33	АВЛАГА	405,572,003.05	2,452,953,303.10
33200	Төлбөртэй үйлчилгээний авлага	371,983,664.17	395,476,599.02
33300	Татаас, санхүүжилтийн авлага		1,966,743,255.59
335	Бусад авлага	33,588,338.88	90,733,448.49
3351	Байгууллагаас авах авлага	33,588,338.88	90,733,448.49
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	17,384,346.66	17,272,847.06
354	Хангамжийн материал	17,384,346.66	17,272,847.06
35410	Бичиг хэргийн материал	8,000.00	42,300.00
35420	Аж ахуйн материал	9,333,496.00	13,802,352.00
35440	Түлш, шатах тослох материал		1,089,400.00
35470	Бусад хангамжийн материал	8,042,850.66	2,338,795.06
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	<u>257,701,344.25</u>	<u>1,177,221,070.14</u>
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	257,701,344.25	1,177,221,070.14
392	Биет хөрөнгө	250,731,344.25	1,170,251,070.14
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	188,391,995.12	1,102,041,952.12
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	8,156,698.25	31,540,895.79
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	89,980,000.00	89,980,000.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	85,057,222.11	89,980,000.00
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	107,186,248.00	143,804,139.38
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	76,754,750.17	78,963,855.57
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	76,524,100.00	88,074,400.00
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	41,382,328.34	53,164,670.00
393	Биет бус хөрөнгө	6,970,000.00	6,970,000.00
39301	Програм хангамж	3,666,123.00	3,666,123.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	3,666,123.00	3,666,123.00
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	6,970,000.00	6,970,000.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	<u>2,406,832,993.19</u>	<u>9,799,186,488.92</u>
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	<u>88,386,514.68</u>	<u>187,189,836.09</u>
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	88,386,514.68	187,189,836.09
413	Өглөг	19,915,937.17	43,532,575.84
41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	14,890.60	14,889.60
41320	Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	19,198,610.10	42,815,249.77
41340	Хөрөнгө бэлтгэхтэй холбогдсон өглөг	577,800.00	577,800.00
4136	Бусад өглөг	124,636.47	124,636.47
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	124,636.47	124,636.47

414	Урьдчилж орсон орлого	68,470,577.51	143,657,260.25
41410	Засгийн газрын байгууллага, бусад шатны төсөв	68,470,577.51	143,657,260.25
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	2,318,446,478.51	9,611,996,652.83
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	2,318,446,478.51	9,611,996,652.83
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	181,679,914.75	181,679,914.75
51101	Өмч: - төрийн	181,679,914.75	181,679,914.75
512	Хуримтлагдсан үр дүн	2,134,060,383.09	9,427,610,557.41
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	1,452,698,197.57	2,197,524,362.31
51220	Тайлант үеийн үр дүн	681,362,185.52	7,230,086,195.10
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	2,706,180.67	2,706,180.67
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	2,406,832,993.19	9,799,186,488.92

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	/Төгрөгөөр/	
		Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	81,363,212,988.27	60,330,648,878.43
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	15,904,267,172.45	22,664,561,822.99
112	Нийгмийн даатгалын шимтгэлийн орлого	15,904,267,172.45	22,664,561,822.99
112001	Тэтгэврийн даатгалын шимтгэл	11,094,762,890.54	16,989,994,745.28
112002	Тэтгэмжийн даатгалын шимтгэл	1,148,144,066.27	1,430,381,544.84
112003	ҮОМШ өвчний даатгалын шимтгэл	714,098,097.93	923,200,643.90
112004	Ажилгүйдлийн даатгалын шимтгэл	212,269,302.27	242,952,897.84
112005	Эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэл	2,734,992,815.44	3,078,031,991.13
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	87,477,366.95	89,883,414.86
120	Нийтлэг татварын бус орлого	52,548,642.37	75,025,482.35
120002	Хүүгийн орлого	52,548,642.37	75,025,482.35
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	34,928,724.58	14,857,932.51
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	30,659,252.60	13,529,132.51
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	842,300.00	728,800.00
120009	Бусад орлого	3,427,171.98	600,000.00
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого	-	913,649,957.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	65,371,468,448.87	36,662,553,683.50
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	-	55,800,000.00
131004	Төсөв болон дамжуулан зээлдүүлсэн зээлээс эргэж төлөгдөх		55,800,000.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	7,959,960.00	3,783,801.00

131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	7,959,960.00	3,783,801.00
1330	Төсвийн захирагчдаас	64,765,956,788.87	35,963,407,682.58
133002	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	64,765,956,788.87	35,963,407,682.58
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	597,551,700.00	639,562,200.00
134001	Нийгмийн даатгалын сангаас санхүүжих	597,551,700.00	639,562,200.00
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	80,681,850,802.75	53,107,632,215.83
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	80,681,850,802.75	53,107,632,215.83
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	611,567,990.29	665,401,061.03
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	411,467,441.00	448,352,635.00
210101	Үндсэн цалин	337,702,682.00	342,047,837.00
210102	Нэмэгдэл	65,352,749.00	80,780,567.00
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	8,412,000.00	15,167,493.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	48,132,922.54	56,338,994.35
210201	Тэтгэврийн даатгал	32,220,178.35	37,713,322.81
210202	Тэтгэмжийн даатгал	3,980,592.69	4,659,234.83
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	3,181,586.18	3,724,007.53
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	794,193.22	929,593.41
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	7,956,372.10	9,312,835.77
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	29,525,800.00	33,004,411.10
210301	Гэрэл, цахилгаан	3,258,000.00	2,657,520.10
210302	Түлш, халаалт	23,047,800.00	28,181,256.00
210303	Цэвэр, бохир ус	2,720,000.00	2,165,635.00
210304	Байрны түрээс	500,000.00	-
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	19,393,549.00	23,162,016.64
210401	Бичиг хэрэг	4,778,000.00	5,401,010.00
210402	Тээвэр, шатахуун	6,651,500.00	8,618,200.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	4,956,800.00	4,074,586.64
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал		50,000.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	3,007,249.00	5,018,220.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	6,429,200.00	8,322,750.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	2,000,000.00	1,685,000.00
210604	Урсгал засвар	4,429,200.00	6,637,750.00
2107	Томилолт, зочны зардал	5,825,560.00	2,492,800.00
210702	Дотоод албан томилолт	5,825,560.00	2,492,800.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	33,634,156.23	36,046,575.72
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	19,335,223.20	17,658,289.92
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	1,428,000.00	1,440,000.00

Нийгмийн даатгалын сангийн 2020 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

210803	Даатгалын үйлчилгээ	500,000.00	1,600,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	20,000.00	56,100.00
210807	Газрын төлбөр	50,000.00	21,705.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	5,117,170.00	5,720,890.00
210809	Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх	7,183,763.03	9,549,590.80
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	57,159,361.52	57,680,878.22
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	9,100,000.00	1,936,600.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	48,059,361.52	55,744,278.22
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	80,070,282,812.46	52,442,231,154.80
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	40,381,207,909.00	48,559,015,133.00
213202	Нийгмийн даатгалын тэтгэвэр, тэтгэмж	40,329,409,409.00	48,543,999,932.00
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	9,120,000.00	6,687,500.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	42,678,500.00	7,829,900.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал		497,801.00
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	39,689,074,903.46	3,883,216,021.80
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	39,689,074,903.46	3,883,216,021.80
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	<u>681,362,185.52</u>	<u>7,223,016,662.60</u>
145	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ОРЛОГЫН ДҮН	-	7,291,470.83
145002	Үндсэн хөрөнгө, бараа материал худалдсаны олз		7,291,470.83
225	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	-	221,938.33
225001	Үндсэн хөрөнгө худалдсаны гарз		221,938.33
4	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ҮР ДҮН (4)=(145-225)	-	7,069,532.50
5	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	<u>681,362,185.52</u>	<u>7,230,086,195.10</u>

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

/Төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ		
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	<u>81,305,669,616.97</u>	<u>57,531,646,410.97</u>
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	<u>15,815,791,893.43</u>	<u>20,809,669,073.33</u>
112	Нийгмийн даатгалын шимтгэлийн орлого	15,815,791,893.43	20,809,669,073.33
112001	Тэтгэврийн даатгалын шимтгэл	11,036,404,115.03	15,501,165,105.34
112002	Тэтгэмжийн даатгалын шимтгэл	1,140,264,347.64	1,249,144,123.80

112003	ҮОМШ өвчний даатгалын шимтгэл	710,890,949.78	765,395,768.48
112004	Ажилгүйдлийн даатгалын шимтгэл	210,413,737.65	218,507,382.47
112005	Эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэл	2,717,818,743.33	3,075,456,693.24
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	129,373,074.67	175,076,336.64
120	Нийтлэг татварын бус орлого	129,373,074.67	175,076,336.64
120002	Хүүгийн орлого	52,548,642.37	75,025,482.35
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	74,458,460.32	100,050,854.29
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	73,616,160.32	99,322,054.29
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	842,300.00	728,800.00
120009	Бусад орлого	2,365,971.98	
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	65,360,504,648.87	36,546,901,001.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	7,959,960.00	3,783,801.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	7,959,960.00	3,783,801.00
1330	Төсвийн захирагчдаас	64,754,992,988.87	35,903,555,000.00
133002	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	64,754,992,988.87	35,903,555,000.00
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	597,551,700.00	639,562,200.00
134001	Нийгмийн даатгалын сангаас санхүүжих	597,551,700.00	639,562,200.00
2	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	80,648,962,883.95	53,106,082,441.58
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	80,648,962,883.95	53,106,082,441.58
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	556,000,506.74	602,911,283.01
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	411,467,431.00	448,352,636.00
210101	Үндсэн цалин	337,702,682.00	342,047,838.00
210102	Нэмэгдэл	65,320,749.00	80,780,567.00
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	8,444,000.00	15,167,493.00
210104	Урамшуулал		10,356,738.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	48,132,922.54	56,338,994.35
210201	Тэтгэврийн даатгал	32,220,178.35	37,713,322.81
210202	Тэтгэмжийн даатгал	3,980,592.69	4,659,234.83
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	3,181,586.18	3,724,007.53
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	794,193.22	929,593.41
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	7,956,372.10	9,312,835.77
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	29,525,800.00	33,004,411.10
210301	Гэрэл, цахилгаан	3,258,000.00	2,657,520.10
210302	Түлш, халаалт	23,047,800.00	28,181,256.00
210303	Цэвэр, бохир ус	2,720,000.00	2,165,635.00
210304	Байрны түрээс	500,000.00	-
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	18,518,300.00	25,966,106.64
210401	Бичиг хэрэг	4,380,000.00	5,435,310.00
210402	Тээвэр, шатахуун	6,651,500.00	9,707,600.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	4,956,800.00	4,074,586.64
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал		50,000.00

210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	2,530,000.00	6,698,610.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	6,429,200.00	8,322,750.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	2,000,000.00	1,685,000.00
210604	Урсгал засвар	4,429,200.00	6,637,750.00
2107	Томилолт, зочны зардал	5,825,560.00	2,492,800.00
210702	Дотоод албан томилолт	5,825,560.00	2,492,800.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	27,001,293.20	26,496,984.92
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	19,335,223.20	17,658,289.92
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	1,428,000.00	1,440,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	500,000.00	1,600,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	20,000.00	56,100.00
210807	Газрын төлбөр	50,000.00	21,705.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	5,117,170.00	5,720,890.00
210809	Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх	550,900.00	-
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	9,100,000.00	1,936,600.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	9,100,000.00	1,936,600.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	80,092,962,377.21	52,503,171,158.57
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	40,403,887,473.75	48,619,955,136.77
213202	Нийгмийн даатгалын тэтгэвэр, тэтгэмж	40,342,401,314.75	48,545,783,550.04
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	9,120,000.00	6,687,500.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	9,687,659.00	59,156,385.73
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	42,678,500.00	7,829,900.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	-	497,801.00
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	39,689,074,903.46	3,883,216,021.80
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	39,689,074,903.46	3,883,216,021.80
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	656,706,733.02	4,425,563,969.39

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

/ төгрөгөөр /					
Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
C01	2018 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	181,679,914.75	2,706,180.67	1,420,811,869.30	1,605,197,964.72
C02	Нягтлан бодох бүртгэлийн			31,886,328.26	31,886,328.26

	бодлогын өөрчлөлт				
C03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	181,679,914.75	2,706,180.67	1,452,698,197.56	1,637,084,292.98
C04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт			0.01	0.01
C07	Тайлант үеийн үр дүн			681,362,185.52	681,362,185.52
C08	2019 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	181,679,914.75	2,706,180.67	2,134,060,383.09	2,318,446,478.51
D01	2020 оны 01-р сарын 01-нээрх үлдэгдэл	181,679,914.75	2,706,180.67	2,134,060,383.09	2,318,446,478.51
D02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт			63,463,979.22	63,463,979.22
D03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	181,679,914.75	2,706,180.67	2,197,524,362.31	2,381,910,457.73
D08	Тайлант үеийн үр дүн			7,230,086,195.10	7,230,086,195.10
D09	2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	181,679,914.75	2,706,180.67	9,427,610,557.41	9,611,996,652.83

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

/ төгрөгөөр /

Эдийн засгийн ангилал	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны	
			Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
1	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл			
2	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	40,941,689,461.49	49,727,304,800.00	49,158,682,933.05
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	40,941,689,461.49	49,727,304,800.00	49,158,682,933.05
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	548,609,646.74	631,827,500.00	598,381,983.01
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	411,467,431.00	466,098,200.00	448,352,636.00
210101	Үндсэн цалин	337,702,682.00	355,277,600.00	342,047,838.00
210102	Нэмэгдэл	65,320,749.00	83,459,000.00	80,780,567.00
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	8,444,000.00	20,521,600.00	15,167,493.00
210104	Урамшуулал	-	6,840,000.00	10,356,738.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	48,132,922.54	62,742,900.00	56,338,994.35
210201	Тэтгэврийн даатгал	32,220,178.35	44,099,000.00	37,713,322.81
210202	Тэтгэмжийн даатгал	3,980,592.69	4,660,900.00	4,659,234.83
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	3,181,586.18	3,728,800.00	3,724,007.53
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	794,193.22	932,200.00	929,593.41
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	7,956,372.10	9,322,000.00	9,312,835.77

Нийгмийн даатгалын сангийн 2020 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	29,525,800.00	39,232,900.00	33,004,411.10
210301	Гэрэл, цахилгаан	3,258,000.00	3,685,000.00	2,657,520.10
210302	Түлш, халаалт	23,047,800.00	32,919,400.00	28,181,256.00
210303	Цэвэр, бохир ус	2,720,000.00	2,628,500.00	2,165,635.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	18,518,300.00	22,809,200.00	22,680,106.64
210401	Бичиг хэрэг	4,380,000.00	5,441,300.00	5,435,310.00
210402	Тээвэр, шатахуун	6,651,500.00	9,707,600.00	9,707,600.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	4,956,800.00	4,100,100.00	4,074,586.64
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал		87,500.00	50,000.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	2,530,000.00	3,472,700.00	3,412,610.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	6,429,200.00	8,372,800.00	8,322,750.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	2,000,000.00	1,685,000.00	1,685,000.00
210604	Урсгал засвар	4,429,200.00	6,687,800.00	6,637,750.00
2107	Томилолт, зочны зардал	4,985,600.00	2,492,800.00	2,492,800.00
210702	Дотоод албан томилолт	4,985,600.00	2,492,800.00	2,492,800.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	26,450,393.20	28,141,200.00	25,253,684.92
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	19,335,223.20	17,775,500.00	16,414,989.92
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	1,428,000.00	1,680,000.00	1,440,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	500,000.00	1,600,000.00	1,600,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	20,000.00	150,000.00	56,100.00
210807	Газрын төлбөр	50,000.00	21,800.00	21,705.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	5,117,170.00	6,913,900.00	5,720,890.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	3,100,000.00	1,937,500.00	1,936,600.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хнийх	3,100,000.00	1,937,500.00	1,936,600.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	40,393,079,814.75	49,095,477,300.00	48,560,300,950.04
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	40,393,079,814.75	49,095,477,300.00	48,560,300,950.04
213202	Нийгмийн даатгалын тэтгэвэр, тэтгэмж	40,342,401,314.75	49,080,959,900.00	48,545,783,550.04
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	8,000,000.00	6,687,500.00	6,687,500.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	42,678,500.00	7,829,900.00	7,829,900.00
	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	13,179,675,824.86	49,727,304,800.00	17,822,840,982.95
1310	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	-	8,029,547,700.00	-
131001	Улсын төсвөөс санхүүжих		8,029,547,700.00	
1340	НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	13,148,780,180.48	41,697,757,100.00	17,807,974,461.33
134001	Нийгмийн даатгалын сангаас санхүүжих	13,148,780,180.48	41,697,757,100.00	18,050,995,998.55
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих			(243,021,537.22)
120004	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	30,895,644.38	-	14,866,521.62
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	30,049,219.51		14,135,094.32
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	846,424.87		731,427.30
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	1,069,468,566.21		1,726,175,299.23

5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	1,726,175,299.23		6,151,739,268.62
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	1.00	1.00	1.00
610001	Төсвийн байгууллага	1.00	1.00	1.00
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	39.00	39.00	39.00
620001	Удирдах ажилтан	1.00	1.00	1.00
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	33.00	32.00	32.00
620003	Үйлчлэх ажилтан	5.00	6.00	6.00
65	ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ	39.00	39.00	39.00
650001	Төрийн захиргааны албан хаагч (ТЗ)	34.00	34.00	34.00
650009	Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч (ТҮ)	5.00	5.00	5.00

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан

		/ төгрөгөөр /	
Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү
НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	-	3,783,801.00	(3,783,801.00)
УРСГАЛ ЗАРДАЛ	-	3,783,801.00	(3,783,801.00)
БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	-	3,286,000.00	(3,286,000.00)
Хангамж, бараа материалын зардал	-	3,286,000.00	(3,286,000.00)
Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	-	3,286,000.00	(3,286,000.00)
УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	-	497,801.00	(497,801.00)
Бусад урсгал шилжүүлэг	-	497,801.00	(497,801.00)
Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	-	497,801.00	(497,801.00)
ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	-	3,783,801.00	(3,783,801.00)
Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	-	3,783,801.00	(3,783,801.00)
Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	-	3,783,801.00	(3,783,801.00)

3. Аудитын тайлан

3.1. Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1, 8.4, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасан бүрэн эрхийн хүрээнд Нийгмийн даатгалын сангийн 2020 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын дүгнэлтийг хэлтсийн дарга Ц.Энх-Амгалан танд танилцуулж байна.

Энэхүү тайланд шалгагдагч этгээдийн санхүү, нягтлан бодох бүртгэл, дотоод хяналтад хийсэн үнэлгээ, аудитын явцад илрүүлсэн алдаа, зөрчил, гаргасан шийдэл, анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал бүхий аудитын дүгнэлт түүний үндэслэлийн талаар тус тус хураангуйлан толилуулав.

Аудитын тайланд шалгагдагч этгээдэд хууль, журмыг хэрэгжүүлж ажиллах, төсвийн төлөвлөлт орлогын зарцуулалт, батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу үр ашигтай зарцуулах талаар өгсөн зөвлөмжүүдийг менежментийн захидалд тусгасан болно.

Аудитыг 2021 оны 01 дүгээр сарын 25-наас 2021 оны 02 дугаар сарын 25-ны хооронд Булган аймаг дахь Төрийн аудитын газрын Тэргүүлэх аудитор Д.Анхбаяр хоёр дахь шатны, аудитын менежер Ж.Энхцоодол, ахлах аудитор П.Содном нар анхан шатны хяналтыг тус тус хэрэгжүүлэн, аудитор Г.Цэрэнлхам хариуцаж гүйцэтгэв.

Булган аймгийн Нийгмийн даатгалын сангийн 2020 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг Булган дахь Төрийн аудитын газарт 2021 оны 03 дугаар сарын 05-ны өдрийн 1-1/97 дугаар бүхий албан бичгээр ирүүлсэн байна.

3.2. Байгууллагын зорилго, үйл ажиллагаа, хууль, эрх зүй

Булган аймгийн Нийгмийн даатгалын хэлтэс нь 2020 оны үйл ажиллагааны эрхэм зорилгоо “Бид даатгуулагчийнхаа итгэл найдвар, сэтгэл ханамжаар үнэлэгдэх нийгмийн даатгалын үйлчилгээг хүргэнэ” гэж тодорхойлон, НДЕГ-аас системийн хэмжээнд “Нэг бүртгэл-Нэг хяналт” гэсэн зорилт дэвшүүлэн ажилласан байна.

Нийгмийн даатгалын байгууллагын үйл ажиллагааны үндсэн чиг үүргийг Нийгмийн даатгалын тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлд дараах байдлаар тодорхойлжээ. Үүнд:

- Нийгмийн даатгалын тухай хууль тогтоомжийн биелэлтийг зохион байгуулах;
- Нийгмийн даатгалын санг бүрдүүлж, орлого, зарлагын гүйцэтгэлийг хангах;
- Нийгмийн даатгалын сангаас тухайн төрлийн тэтгэвэр, тэтгэмжийг цаг тухайд нь олгох ажлыг зохион байгуулж, үйлчилгээг сайжруулах; улсын нийгмийн даатгалын тогтолцоо, үйл ажиллагаа, түүний арга хэлбэрийг боловсронгуй болгох талаар судалгаа хийх, санал боловсруулж шийдвэрлэх буюу эрх бүхий байгууллагад уламжлан шийдвэрлүүлэх;
- Доод шатны байгууллагынхаа үйл ажиллагаанд хяналт тавих;
- Хууль тогтоомжид заасан бусад чиг үүрэг.

Тайлант хугацаанд байгууллагын санхүүгийн үйл ажиллагаанд мөрддөг хууль, тогтоомж, бодлого, журамд дараах өөрчлөлт орсон байна. Үүнд:

- Төрийн аудитын тухай хууль,

- Нийгмийн даатгалын шимтгэлээс чөлөөлөх, ажилгүйдлийн даатгалын сангаас дэмжлэг үзүүлэх тухай хууль 2020.04.09,
- Нийгмийн даатгалын шимтгэлээс чөлөөлөх, ажилгүйдлийн даатгалын сангаас дэмжлэг үзүүлэх тухай хууль 2020.08.08,
- Нийгмийн даатгалын шимтгэлээс чөлөөлөх, ажилгүйдлийн даатгалын сангаас дэмжлэг үзүүлэх тухай хууль 2020.11.13,
- Нийгмийн даатгалын шимтгэлээс чөлөөлөх, ажилгүйдлийн даатгалын сангаас дэмжлэг үзүүлэх тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлд "2020 оны 2 дугаар сарын 01-ний өдрөөс 2021 оны 7 дугаар сарын 01-ний өдрийг хүртэлх хугацаанд Нийгмийн даатгалын тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 1, 2, 3, 4, 5 дахь хэсэгт заасан сан хооронд хөрөнгө шилжүүлж зарцуулж болно. 2020.08.28, 2020.11.13,
- Хувь хүний орлогын албан татварын тухай хууль,
- Коронавируст халдвар ковид19 цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх тэмцэх нийгэм эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах тухай хууль,
- Засгийн газрын 2020.02.28-ны 78 дугаар тогтоол,
- Засгийн газрын 2020.03.27-ны 114 дүгээр тогтоол,
- Засгийн газрын 2020.04.15-ны 139 дүгээр тогтоол,
- Засгийн газрын 2020.05.06-ны 168 дугаар тогтоол,
- Засгийн газрын 2020.11.18-ны 183 дугаар тогтоол,
- Засгийн газрын 2020.11.23-ны 188 дугаар тогтоол,
- Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1-д "Нягтлан бодогч нь мэргэжлийн үйл ажиллагаандаа Монгол Улсын хууль тогтоомжийг мөрдөж ажиллана" (2020 оны 01 дүгээр сарын 17-ны өдрийн хуулиар нэмсэн),
- Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.1-д "Аж ахуйн нэгж, байгууллага нягтлан бодох бүртгэлийн баримт болон санхүүгийн тайланг архив, албан хэрэг хөтлөлтийн тухай хууль тогтоомжид өөрөөр заагаагүй бол 10-аас доошгүй жил хадгална" (2020 оны 04 дүгээр сарын 24-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан),
- Засгийн газрын 2018 оны 12 дугаар сарын 19-ны 382 дугаар тогтоолын 5-д "Төрийн захиргааны албан хаагчийн нэмэгдэл хөлс, төрийн үйлчилгээний албан хаагчийн төрийн алба хаасан хугацааны нэмэгдлийг 2020 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс эхлэн тооцож олгосугай өөрчлөлтүүд орсон байна.

3.3 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлого, дотоод хяналт

Булган аймгийн нийгмийн даатгалын хэлтэс нь санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангаа Төсвийн тухай хууль болон УСНББОУС, түүнд нийцүүлэн баталсан төсвийн байгууллагын нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, журмын дагуу үнэн зөв бэлтгэх үүрэгтэй.

Тус байгууллагын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, холбогдох стандарт, хууль тогтоомжтой нийцэж байна.

НДЕГ-ын хяналт шалгалтын газраас ирүүлсэн чиглэл болон COVID халдварт цар тахлын улмаас гадагшаа чиглэсэн төлөвлөгөөт хяналт шалгалтыг зогсоож, дотоод хяналт шалтгалын ажлыг эрчимжүүлэн ажил зохион байгуулан, зарим байгууллагын нийгмийн даатгалын шимтгэлд төлөлтөд хяналт шалтгалт хийж хэрэгжилтийг тооцож ажилласан байна.

3.4. МАТЕРИАЛЛАГ БАЙДАЛ

Аудитыг төлөвлөх болон гүйцэтгэх үе шатны материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр

санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардлыг сонгож, эрсдэлийн түвшинг “бага” гэж үнэлэн материаллаг байдлын хувь хэмжээг 1 хувиар тогтоов.

Төлөвлөлтийн үе шатанд материаллаг байдлын түвшинг 2019 оны санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардлын 80,681,850.8 мянган төгрөгөөс 1 хувиар буюу 806,818.5 мянган төгрөгөөр материаллаг байдлыг тооцсоныг гүйцэтгэлийн үе шатанд өөрчлөх шаардлагагүй гэж үзлээ.

3.5. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

Нийгмийн даатгалын сангийн 2020 оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 9,799,186.5 мянган төгрөгөөр буюу 407.1 хувиар өссөн байна. Өмнөх оны үзүүлэлтээс материаллаг өөрчлөлт гарсан мөнгөн хөрөнгө, авлага, бараа материал, үндсэн хөрөнгө, засгийн газрын оролцоо данс байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	/мянган төгрөг/ Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө	1,726,175.3	6,151,739.3	4,425,564.0
Авлага	405,572.0	2,452,953.3	2,047,381.3
Бараа материал	17,384.3	17,272.8	(111.5)
Үндсэн хөрөнгө	257,701.3	1,177,221.1	919,519.7
Нийт хөрөнгийн дүн	2,406,833.0	9,799,186.5	7,392,353.5
Богино хугацаат өр төлбөр	88,386.5	187,189.8	98,803.3
Засгийн газрын оролцоо /Эздийн өмч/	2,318,446.5	9,611,996.7	7,293,550.2
Нийт өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө өмчийн дүн	2,406,833.0	9,799,186.5	7,392,353.5

Эх сурвалж: Нийгмийн даатгалын сангийн 2020 оны нэгтгэсэн тайлан.

Мөнгөн хөрөнгийн дансны үлдэгдэл 6,151,739.3 мянган төгрөг болж, 4,425,564.0 мянган төгрөгөөр өссөн нь тайлант онд олгох тэтгэвэр, тэтгэмж нь батлагдсан төсвөөс илүү байснаас шалтгаалсан байна.

Авлага дансны үлдэгдэл 2,452,953.3 мянган төгрөг болж 2,047,381.3 мянган төгрөгөөр өссөн нь Нийгмийн даатгалын шимтгэлээс чөлөөлөх, ажилгүйдлийн даатгалын сангаас дэмжлэг үзүүлэх тухай хуулийн 1,2 дугаар зүйлд заасан ажил олгогч, сайн дурын даатгуулагчийн чөлөөлөлт, ажил олгогчид олгосон дэмжлэгээр улсын төсвөөс авах татаас санхүүжилтийн авлага, ажил олгогчоос авах НДШ-ийн авлага, тэтгэмж, төлбөрийг илүү шилжүүлснээс тус тус шалтгаалжээ.

Нийт авлагын 2014-2019 оны хооронд үүссэн 19,484.4 сая төгрөгийн тайлант хугацаанд төлөлт ногдуулалт хийгдээгүй хэвийн бус авлага байна.

Бараа материалын дансны үлдэгдэл 17,272.8 мянган төгрөг болж 111.5 мянган төгрөгөөр буурсан нь үйл ажиллагаанд зарцуулсан бусад хангамжийн материалын зарцуулалт нэмэгдсэнээс шалтгаалжээ.

Үндсэн хөрөнгө дансны үлдэгдэл 1,177,221.1 мянган төгрөг болж 919.5 мянган төгрөгөөр өссөн нь шинэ барилга ашиглалтад орж, НДЕГ-аас машин тоног төхөөрөмж, тавилга эд хогшил балансаас балансын хооронд шилжүүлэн авсанаас шалтгаалжээ.

Өр төлбөр дансны үлдэгдэл 187,189.8 мянган төгрөг болж 98,803.3 мянган төгрөгөөр өссөн нь бараа үйлчилгээний бусад зардлын өглөг, урьдчилж орсон орлого нэмэгдсэнээс шалтгаалжээ.

Цэвэр хөрөнгө өмчийн дүн 9,611,996.7 мянган төгрөг болж 7,293,550.2 мянган төгрөгөөр өссөн тайлант онд 7,230,086.2 мянган төгрөгийн үр дүнтэй ажилласнаас шалтгаалжээ. 2020 оны санхүүгийн үр дүнгийн тайлангаар нийт орлого өмнөх оноос 15,293,423.9 мянган төгрөгөөр буюу 25.3 хувиар өссөн байна.

Өмнөх оны үзүүлэлтээс банкны хүүгийн орлогод материаллаг өөрчлөлт гарсан байна. Энэ нь төсөвт байгууллагын арилжааны банкнууд дахь сангуудын харилцах дансны үлдэгдэл нэмэгдсэнээс шалтгаалжээ.

Төсөвт байгууллагын өөрийн орлого 20,070.8 мянган төгрөгөөр буурсан нь Ковид-19 цар тахлын улмаас хяналт шалгалт хийгдээгүйгээс акт төлбөр, алданги, торгуулийн авлага 17,130.1 мянган төгрөгөөр буурснаас шалтгаалсан байна.

Нийт зардал өмнөх оноос 8,751,774.4 мянган төгрөгөөр буюу 16.5 хувиар өссөн байна. Өмнөх оны үзүүлэлтээс материаллаг өөрчлөлт гарсан цалин хөлс, болон нэмэгдэл урамшил, ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл, бусад урсгал шилжүүлгийн зардлууд байна.

3.6. Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт санхүүжилт

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь энэ хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

Төсвийн төлөвлөлт

Тус байгууллагын 2020 оны төсвийн төсөлд зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг 17,488,079.0 мянган төгрөгийн орлого бүрдүүлэхээр, нийт зарлагыг 39,564,355.0 мянган төгрөгөөр тооцон төлөвлөж, дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна.

Төсвийн захирагчийн хүргүүлсэн төсвийн төслөөс санхүүжүүлэх эх үүсвэрийн төвлөрүүлэх орлогыг 319,895.5 мянган төгрөгөөр бууруулж, 17,807,974.5 мянган төгрөгөөр, нийт зарлагыг 10,162,949.8 мянган төгрөгөөр нэмэгдүүлэн 49,727,304.8 мянган төгрөгөөр баталсан байна.

Төсвийн гүйцэтгэл

Тайлант онд төсвийн захирагчийн хэрэгжүүлэх 4 хөтөлбөрийн, 89 арга хэмжээг санхүүжүүлэхээр 49,727,304.8 мянган төгрөгийн төсөв баталснаас 49,727,304.8 мянган төгрөгийг нийгмийн даатгалын сангаас санхүүжүүлэхээр төлөвлөжээ.

Гүйцэтгэлээр нийгмийн даатгалын сангаас 17,807,974.5 мянган төгрөгийг, үндсэн болон туслах үйл ажиллагааны орлого 14,866.5 мянган төгрөг, нийт 17,822,841.0 мянган төгрөгийн орлого бүрдүүлж, бусад эх үүсвэрээс 31,335,841.9 мянган төгрөгийн санхүүжилт авч, сангууд болон урсгал үйл ажиллагаанд 49,158,682.9 мянган төгрөгийг зарцуулсан байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 49,158,682.9 мянган төгрөг буюу 98.9 хувьтай байгаа нь цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшуулал 17,745.6 мянган төгрөг буюу 96.2 хувь, ажил олгогчийн НДШ 6,403.9 мянган төгрөг буюу 89.8 хувь, байр

ашиглалттай холбоотой зардал 6,228.5 мянган төгрөг буюу 84.1 хувь, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний зардал 2,887.5 мянган төгрөг буюу 89.7 хувь, нийгмийн даатгалын тэтгэвэр, тэтгэмжийн зардлыг 535,176.3 мянган төгрөг буюу 98.9 хувиар төсвийг дутуу зарцуулсантай холбоотой байна.

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр харуулсан мэдээллийг энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

Нийгмийн даатгалын шимтгэлийн орлогын төвлөрүүлэлтийн талаар:

Нийгмийн даатгалын сангийн 2020 оны төсвийн тухай хуульд зааснаар Булган аймгийн Нийгмийн даатгалын хэлтэс нь 2020 онд 13,715,755.6 мянган төгрөгийн орлого төвлөрүүлэхээр батлагдсанаас гүйцэтгэлээр 17,822,840.9 мянган төгрөгийн орлогыг бүрдүүлж, төлөвлөгөөг 129.9 хувиар давуулан биелүүлсэн байна.

Хүснэгт 2. Төсвийн гүйцэтгэлийн хэтрэлт, хэмнэлт

Орлогын төрөл	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	/мянган төгрөг/	
			Зөрүү	Хувь
Аж ахуй нэгж, байгууллагын ажил олгогчийн төлөх шимтгэл	1,035,718.5	1,540,895.2	(505,176.7)	148.8
Даатгуулагчийн төлөх шимтгэл	5,131,747.6	5,511,904.1	(380,156.5)	107.4
Төсөвт байгууллагаас төлөх шимтгэл	5,007,623.7	5,040,186.8	(32,563.1)	100.7
Эхийн хүүхэд асрах чөлөөтэй хугацааны тэтгэмжийн сангаас төлөх шимтгэл	65,405.6	35,542.5	29,863.1	54.3
Эхийн хүүхэд асрах чөлөөтэй хугацааны улсын төсвөөс төлөх шимтгэл	237,108.2	34,650.0	202,458.2	14.6
Малчид, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчдийн нөхөн төлөх шимтгэл	1,252,843.2	2,986,704.0	(1,733,860.8)	238.4
Сайн дурын даатгуулагчдын төлөх шимтгэл	960,332.5	2,566,908.1	(1,606,575.6)	267.3
ҮОМШӨ-ний улмаас тахир дутуу болсон даатгуулагчийн төлөх шимтгэл	16,034.1	17,421.6	(1,387.5)	108.7
Бусад орлого	8,942.2	88,628.6	(79,686.4)	991.1
ДҮН	13,715,755.6	17,822,840.9	(4,107,085.3)	129.9

Эх сурвалж: Нийгмийн даатгалын сангийн 2020 оны нэгтгэсэн тайлан.

Нэмэлт санхүүжилт

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

НДЕГ-аас 3,783.8 мянган төгрөгийн орлого бүрдүүлжээ. Үүнээс бага үнэтэй түргэн элэгдэх зүйл худалдан авахад 3,286.0 мянган төгрөгийг, нэг удаагийн тэтгэмж урамшуулалд 497.8 мянган төгрөгийг зарцуулж, үлдэгдэлгүй байна.

3.7. Шилэн дансны мэдээлэл

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Шилэн дансны shilendans.gov.mn цахим хуудсанд 160 мэдээлэл байршуулахаас нийт 12 мэдээллийг хугацаа хожимдуулж, өмч хөрөнгө захиран зарцуулах 10 мэдээллийг байршуулаагүй байна. Энэ нь Шилэн дансны тухай

хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.3-т "тогтоосон хугацаанд, тогтмол, шуурхай мэдээлдэг байх", 6 дугаар зүйлийн 6.4-т "Энэ хуулийн 3.1.1, 3.1.2-т заасан байгууллага дараах мэдээллийг долоо хоногийн дотор мэдээлнэ" гэж заасныг тус тус дагаж мөрдөөгүй байна.

3.8. Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

Өмнөх онд шүүхийн шийдвэрээр ажилдаа буцаж орсон 5 албан хаагчийн ажилгүй байх хугацааны нийт 35,435.0 мянган төгрөгийн цалинг байгууллагаас нөхөн төлж хохирлыг барагдуулсан тухай НДЕГ-т хүргүүлсэн 1 албан шаардлагаас бусдыг нь бүрэн хэрэгжүүлж ажилласан байна.

Хүснэгт 3. Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар өгсөн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт

Үзүүлэлт	Өмнөх оны илрүүлэлт		Биелэлт			/мян.төг/ Зөрүү	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Хувь	Тоо	Дүн
Төлбөрийн акт	2	8,357.5	2	8,357.5	100.0	-	-
Албан шаардлага	2	474,197.8	1	438,762.8	92.5	1	35,435.0
Зөвлөмж	6	6,841.5	6	6,841.5	100.0	-	-
Нийт дүн	10	489,396.8	9	453,961.8	97.5	1	35,435.0

3.9. Аудитын илрүүлэлт

Аудитаар нийт 315,059.1 мянган төгрөгийн 11 алдаа зөрчил илэрснээс, 946.1 мянган төгрөгийн 2 төлбөрийн акт, 47,011.6 мянган төгрөгийн 5 зөрчлийг таслан зогсоох албан шаардлага, 247,101.4 мянган төгрөгийн зөрчлийг арилгах, давтан гаргахгүй байх 4 зөвлөмж өглөө.

Залруулсан алдаа

Аудитаар нягтлан бодох бүртгэлийн бичилт, тооцоолол болон тайлагналын алдаатай залруулга хийгдээгүй болно.

Зөвлөмж өгөхөөс бусад байдлаар шийдвэрлэсэн алдаа, зөрчил

Аудитаар зөвлөмж өгөхөөс бусад байдлаар шийдвэрлэсэн 69,122.8 мянган төгрөгийн 4 алдаа зөрчлийг дараах байдлаар шийдвэрлэлээ. Үүнд:

1. Цалингийн зардалд горим сорил хэрэгжүүлэн анхан шатны баримтруу хөөн шалгахад Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.5 дахь заалт, Засгийн газрын 2019 оны 06 дугаар тогтоол "Төрийн албан хаагчид нөхөх төлбөр олгох журам"-ын 2.2 дахь заалтыг зөрчин нэр бүхий албан хаагчдад томилолтоор ажиллах хугацаанд хоолны мөнгө давхардуулан олгосон байна. Энэ нь үнэн зөв байх, тохиолдсон байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Албан томилолттой ажиллах хугацаанд цалинг зөрүүтэй тооцож олгосон тул улсын төсөвт төвлөрүүлэхээр төлбөрийн акт тогтоолоо.

2. Цалингийн зардалд горим сорил хэрэгжүүлэн анхан шатны баримт руу хөөн шалгахад Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.5 дахь заалтыг зөрчсөн, өмнөх оны санхүүгийн тайланд өглөгөөр тусгаагүй, цалингийн зардлаас дарга Ц.Энх-Амгаланд 2019 оны үр дүнгийн урамшуулал 326.6 мянган төгрөгийг олгосон байна. Мөн Төсвийн тухай хуулийн 40 дүгээр

зүйлийн 40.4.2 дахь заалтыг зөрчин аймгийн Засаг дарга албан тушаалын бүрэн эрхээ хэтрүүлэн 2020 оны Б/47 дугаар захирамжаар 2020 оны үр дүнгийн урамшууллыг 40 хувь буюу 435.5 мянган төгрөгийг олгосон байхад НДЕГ-ын даргын 2020 оны Б/170 тушаалаар 2020 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний биелэлтийг үндэслэн 100 хувиар үр дүнгийн урамшууллыг давхардуулан олгосон байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Цалинг зөрүүтэй тооцож олгосон тул улсын төсөвт төвлөрүүлэхээр төлбөрийн акт тогтоолоо.

3. Нийгмийн даатгалын сангийн төрийн банкны болон ХААН банкны төвлөрсөн орлогын харилцах дансны 9,949.7 мянган төгрөгийн орлогын үлдэгдлийг сангуудад хуваарилаагүй байгаа нь Нийгмийн даатгалын тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 4-т "Аймаг, дүүргийн нийгмийн даатгалын байгууллага нь нийгмийн даатгалын сан тус бүрийн орлогын зарцуулагдаагүй үлдэгдэл /зарлагаас давсан орлого/-ийг тухайн сан тус бүрийн нийгмийн даатгалын төв байгууллагын дансанд төвлөрүүлж байна. Тухайн сангийн орлогын зарцуулагдаагүй үлдэгдлийг дараа сард шилжүүлэн зарцуулах шаардлагатай тохиолдолд нийгмийн даатгалын төв байгууллагаас зөвшөөрөл авна" гэсэн заалтыг мөрдөөгүй, санхүүгийн тайлагналын эрх ба үүрэг батламж мэдэгдлийг хангаагүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төвлөрсөн орлогын дансан дахь орлогыг холбогдох тогтоосон хувь хэмжээгээр сангуудад хуваарилдаггүй зөрчлийг таслан зогсоох, зөрчлийг дахин давтан гаргахгүй байх албан шаардлага хүргүүлээ.

4. Албан томилолтын 2,456.8 мянган төгрөгийн зардалд горим сорил хэрэгжүүлэн анхан шатны баримтруу хөөн шалгахад НДЕГ-аас тайлан тушаахад хуваарьт албан бичиг байхгүй, албан томилолтын хуудас хаагаагүй, 5 удаагийн томилолтоор ажиллахдаа илтгэх хуудсанд нэг ижил чиглэлийн ажил гүйцэтгэснээр илтгэсэн зэрэг зөрчлүүд байна. Энэ нь үнэн зөв байх, хэмжилт гэсэн батламж мэдэгдэлтэй нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргахгүй байх албан шаардлага хүргүүлээ.

5. Тээвэр шатахууны 9,707.0 мянган төгрөгийн зардалд горим сорил хэрэгжүүлэн анхан шатны баримт руу хөөн шалгахад НДҮЗ-ийн 2019 оны "2020 оны төсвийн хуварь батлах тухай" 10 дугаар тогтоол, НДЕГ-ын даргын "2020 оны төсвийн хуварь батлах тухай" А/02 дугаар тушаалыг зөрчин сумдын байцаагч нарт олгох батлагдсан тээвэр шатахууны зардлыг сар бүр олголгүй, хэлтсийн албаны хэрэгцээнд хэтрүүлэн зарцуулсан байна. Мөн НДЕГ-ын даргын 2020 оны 1/49 тоот албан тоотоор ирүүлсэн зөвлөмжийн 2.7 дахь заалтыг хэрэгжүүлэх үүргээ биелүүлээгүй байна. Энэ нь эрх ба үүрэг, Хэмжилт гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу хэрэгжүүлдэггүй алдаа зөрчлийг таслан зогсоож, дахин давтан гаргахгүй НДЕГ-ын даргын 2019 оны А/117 дугаар тушаалын 4-р хавсралтаар баталсан "Сумын

нийгмийн даатгалын байцаагчид шатахууны зардал олгох журам"-ыг мөрдөж ажиллах албан шаардлага хүргүүлээ.

6. Шилэн дансны shilendans.gov.mn цахим хуудсанд 160 мэдээлэл байршуулахаас нийт 12 мэдээллийг хугацаа хожимдуулж, өмч хөрөнгө захиран зарцуулах 9 мэдээллийг байршуулаагүй байна. Энэ нь Шилэн дансны тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.3-т "тогтоосон хугацаанд, тогтмол, шуурхай мэдээлдэг байх", 6 дугаар зүйлийн 6.4-т "Энэ хуулийн 3.1.1, 3.1.2-т заасан байгууллага дараах мэдээллийг долоо хоногийн дотор мэдээлнэ" заалттай нийцэхгүй, санхүүгийн тайлангийн үнэн зөв байдал батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Шилэн дансны мэдээллийг хугацаа хоцроож байгаа зөрчлийг таслан зогсоож, алдаа зөрчлийг дахин давтан гаргахгүй байх, хуулийг хэрэгжүүлэн мөрдөж ажиллах албан шаардлага хүргүүлээ.

7. 2020 онд бараа материалын тайлангаас 30,272.0 мянган төгрөгийн материалыг зарцуулахдаа НББ-ийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.5, 13.6, 13.7 дахь заалт, Сангийн сайдын 2017 оны 347 дугаар тушаалыг хэрэгжүүлээгүй, анхан шатны баримтын бүрдэл хангалтгүй, шаардах хуудсаар зарцуулсан боловч, зөвшөөрөл олгосон эрх бүхий албан тушаалтны гарын үсэг байхгүй, шаардах хуудас үндэслэн зарлагын баримт үйлдээгүй зэргээс зарцуулалт нотлогдохгүй байна. Мөн үндсэн хөрөнгө, бараа материалын үлдэгдлийг тооцоо бодсон актаар баталгаажуулаагүй байна. Энэ нь иж бүрэн байх, үнэн зөв байдал, эрх ба үүрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргахгүй байх, НББ-ийн тухай хуулийн холбогдох заалтыг хэрэгжүүлэн ажиллах албан шаардлага хүргүүлэх.

Аудитын зөвлөмж

Аудитаар илэрсэн 246,882.4 мянган төгрөгийн алдаа, зөрчилд 4 зөвлөмж өгч, менежментийн захидалд тусгав.

3.10. БАЛАНСЫН ДАРААХ ҮЙЛ ЯВДАЛ БОЛОН ДАРААГИЙН АУДИТААР АВЧ ҮЗЭХ АНХААРАЛ ТАТАХУЙЦ БУСАД ЧУХАЛ АСУУДЛУУД

Дараагийн аудитаар дараах асуудлыг авч үзэх нь зүйтэй гэж үзлээ. Үүнд:

1. 2014-2019 оны хооронд үүссэн 19,484.4 мянган төгрөгийн авлагад тайлант хугацаанд төлөлт, ногдуулалт хийгдээгүй хэвийн бус авлага байна. Иймд нийт авлагын насжилтыг шимтгэл төлөгч тус бүрээр авлагыг нарийвчлан үзэх, мөн төсвийн шууд захирагч үр дүнгийн урамшууллыг аймгийн Засаг даргын шийдвэрээр авч байгаа асуудлыг нэг мөр ойлгож хэрэгжүүлэх.
2. Дэлхий нийтийг хамарсан Ковид-19 цар тахлын улмаас аудитыг цахимаар хийж байгаатай холбоотой аудит хийх цар хүрээ хязгаарлагдаж, байгууллага дээр ажиллаж нарийвчилсан горим сорил хэрэгжүүлэн, анхан шатны баримт материалуудыг бүрэн хамруулж, төсвийн хяналтыг бүрэн хэрэгжүүлэх нөхцөл байдал хязгаарлагдмал байлаа. Иймд дээрх асуудлуудыг дараагийн аудитаар анхаарах нь зүйтэй гэж үзлээ.

4. Менежментийн захидал

Менежментийн захидалд цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлоор нь эрэмбэлэн үзүүлэв. Үүнд:

1. Балансын данстай холбоотой асуудал.

1.1 Илрүүлэлт: Байгууллагын эзэмшилд байгаа элэгдлээрээ анхны өртөгөөр нөхсөн үндсэн хөрөнгийн 4 дансны 37 нэр төрлийн 119,253.4 мянган төгрөгийн хөрөнгийн ашиглалтын хугацаа болон үнийг шинэчлэн тогтоох ажил зохион байгуулаагүй байна. Энэ нь тохиолдсон байх, үнэн зөв байх батламж мэдэгдэлтэй нийцэхгүйгээс гадна Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газрын 2019 оны 271 дүгээр тогтоолын 6 дугаар зүйлийн 6.2.1, 7 дугаар зүйлийн 7.3.6 дахь заалтыг хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна.

1.2 Эрсдэл: Хөрөнгийн элэгдлийн зардал үнэн зөв илэрхийлэгдэхгүй, элэгдэл нь дууссан үндсэн хөрөнгийн их хэмжээний үлдэгдлийг актлаагүй байх.

1.3 Өгсөн зөвлөмж: Сангийн сайдын 2005 оны 233 дугаар тушаалаар батлагдсан “Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл тооцох журам”, элэгдэл хорогдлын шимтгэлээрээ анхны өртөгөө нөхсөн хөрөнгийг ТӨБЗГ-ын 271 дүгээр тогтоолын 7-д хөрөнгийн ашиглалтын хугацаа болон үнийг шинэчлэн тогтоох тухай заалтыг мөрдөж ажиллах.

1.4 Байгууллагаас өгсөн харуу тайлбар: Хүлээн зөвшөөрч асуудлын бүртгэлийг баталгаажуулж ирүүлсэн.

2. Балансын данстай холбоотой асуудал.

2.1 Илрүүлэлт: Нийгмийн даатгалын сангийн санхүүгийн тайланд бусад авлага дансанд 90.5 сая, бусад өглөг дансанд 38.5 сая төгрөгийн нэр данс зөрүү, ташаарсан гүйлгээнүүд бүртгэсэн байна. Энэ нь үндсэн үйл ажиллагаанд хамааралгүй үүссэн авлага, өглөг байгаа нь Нийгмийн даатгалын тухай хуулийн 2 дугаар зүйлийн 3-т “Нийгмийн даатгалын сан” гэж ажил олгогч, даатгуулагчийн хөдөлмөрийн хөлс, түүнтэй адилтгах орлогоос тэтгэвэр, тэтгэмж, төлбөр, үйлчилгээнд зарцуулах, нийгмийн даатгалын үйл ажиллагааны зардлыг нөхөх зорилгоор төлсөн шимтгэлийн орлого, бусад эх үүсвэрээс бүрдүүлсэн мөнгөн хөрөнгийг”, 4-т “нийгмийн даатгалын шимтгэл гэж нийгмийн даатгалд даатгуулах зорилгоор даатгуулагч болон ажил олгогчоос хуульд заасан хугацаанд нийгмийн даатгалын санд төлөх урьдчилсан төлбөрийг” гэж заасныг мөрдөөгүй, үнэн зөв байдал эрх ба үүрэг батламж мэдэгдлийг хангаагүй байна.

2.2 Эрсдэл: Найдваргүй авлага үүсэх, төсвийн хөрөнгийг зориулалтын дагуу зарцуулахгүй байх,

2.3 Өгсөн зөвлөмж: Үндсэн үйл ажиллагаатай хамааралгүй авлага үүсгэхгүй байх, дотоод хяналтыг сайжруулах, авлагыг дахин тодорхойлж үе шаттайгаар бууруулах арга хэмжээг авч ажиллах;

2.4 Байгууллагаас өгсөн хариу тайлбар: Хүлээн зөвшөөрч асуудлын бүртгэлийг баталгаажуулж ирүүлсэн.

3. Балансын данстай холбоотой асуудал.

3.1 Илрүүлэлт: НДХ-ийн баталсан 2005 оны нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийг хууль, журамд нийцүүлэн шинэчлээгүй, 2018 онд шинэчилсэн НДЕГ-аас боловсруулсан гаргасан НБББББ-ийг мөрдөж ажиллаж байгаа боловч баталгаажуулсан шийдвэр байхгүй байна. Энэ нь НББ-ийн тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.2 дахь заалтыг хэрэгжүүлээгүй эрх ба үүрэг, хэмжилт гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

3.2 Эрсдэл: Нийгмийн даатгалын сангийн нэгтгэсэн тайлан буруу илэрхийлэгдэх.

3.3 Өгсөн зөвлөмж: Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийг шинэчлэгдэн мөрдөгдөж байгаа хууль, журамд нийцүүлэн шинэчлэх..

3.4 Байгууллагаас өгсөн хариу тайлбар: Хүлээн зөвшөөрч асуудлын бүртгэлийг баталгаажуулж ирүүлсэн.

4. Балансын данстай холбоотой асуудал.

4.1 Илрүүлэлт: Иргэд, аж ахуйн нэгж байгууллагуудаас худалдан авалт хийхдээ 18,809.8 мянган төгрөгийн НӨАТ-ын баримтыг аваагүй /цахим Е баримтын бүрдлийг ханган ажиллаагүй/ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.7, Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.3.2 дахь заалт, Сангийн сайдын 2017 оны 347 дугаар тушаалыг тус тус хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна. Энэ нь үнэн зөв байх, Эрх ба үүрэг, Иж бүрэн байх, Хэмжилт гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

4.2 Эрсдэл: Хууль тогтоомжууд зөрчигдөж, татварыг нуун дарагдуулах боломжийг бусдад олгох, Татварын орлого дутуу бүрдэх.

4.3 Өгсөн зөвлөмж: Худалдан авалт хийхдээ НӨАТ-ын баримттай бараа, үйлчилгээг авч байх, Цаг тухайд цахим Е баримтыг хангуулан бүртгэлд тусгах, бүртгэлээр тавих хяналтыг сайжруулан ажиллах.

4.4 Байгууллагаас өгсөн хариу тайлбар: Хүлээн зөвшөөрч асуудлын бүртгэлийг баталгаажуулж ирүүлсэн.

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг төрийн аудитын байгууллагад 2021 оны 09 дүгээр сарын 15-ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

АУДИТЫН ТАЙЛАНГ:

ХЯНАСАН:

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР

Д.АНХБАЯР Огноо: 2021/03/25
Ж.ЭНХЦООДОЛ Огноо: 2021/03/25

БЭЛТГЭСЭН:
АУДИТОР

Г.ЦЭРЭНЛХАМ Огноо: 2021/03/25

5. Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн жагсаалт

Огноо: 2021.03.25	Аудитын нэр: Нийгмийн даатгалын сангийн 2020 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудит	Аудитын код: БУА-2021/19/СТА-ТТЗ
Шалгагдсан байгууллагын нэр: Булган аймгийн Нийгмийн даатгалын сан	Мянган төгрөг	

№	Алдаа, зөрчлийн товч утга	Мөнгөн дүн	Аудитын байгууллагаас гаргасан шийдэл	Алдаа, зөрчилтэй асуудал гаргасан албан тушаалтны	
			Нэр	Албан тушаал	Овог нэр
1	2	3	4	5	6
1	Нийгмийн даатгалын сангийн төрийн болон ХААН банкны төвлөрсөн орлогын харилцах дансны орлогын үлдэгдлийг сангуудад хуваарилаагүй байгаа нь Нийгмийн даатгалын тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 4-т "Аймаг, дүүргийн нийгмийн даатгалын байгууллага нь нийгмийн даатгалын сан бүрийн орлогын зарцуулагдаагүй үлдэгдэл /зарлагаас давсан орлого/-ийг тухайн сан тус бүрийн нийгмийн даатгалын төв байгууллагын дансанд төвлөрүүлж байна. Тухайн сангийн орлогын зарцуулагдаагүй үлдэгдлийг дараа сард шилжүүлэн зарцуулах шаардлагатай тохиолдолд нийгмийн даатгалын төв байгууллагаас зөвшөөрөл авна" гэсэн заалтыг мөрдөөгүй, санхүүгийн тайлагналын эрх ба үүрэг батламж мэдэгдлийг хангаагүй байна.	9,949.7	Төвлөрсөн орлогын дансан дахь орлогыг холбогдох тогтоосон хувь хэмжээгээр сангуудад хуваарилдаггүй зөрчлийг таслан зогсоох, зөрчлийг дахин давтан гаргахгүй байх албан шаардлага хүргүүллээ.	Дарга, Нягтлан бодогч	Ц.Энх-Амгалан, Д.Амгалан
2	Байгууллагын эзэмшилд байгаа элэгдлээрээ анхны өртөгөөр нөхсөн үндсэн хөрөнгийн 4 дансны 37 нэр төрлийн хөрөнгийн ашиглалтын хугацаа болон үнийг шинэчлэн тогтоох ажил зохион байгуулаагүй байна. Энэ нь тохиолдсон байх, үнэн зөв байх батламж мэдэгдэлтэй нийцэхгүйгээс гадна Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газрын 2019 оны 271 дүгээр тогтоолын 6 дугаар зүйлийн 6.2.1, 7 дугаар зүйлийн 7.3.6 дахь заалтыг хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна.	119,253.4	Хуримтлагдсан элэгдлээрээ анхны өртөгөө нөхсөн үндсэн хөрөнгийн ашиглалтын хугацаа болон үнийг шинэчлэн тогтоох ажлыг зохион байгуулж ажиллах зөвлөмж өглөө.	Дарга, Нягтлан бодогч	Ц.Энх-Амгалан, Д.Амгалан
3	Нийгмийн даатгалын сангийн санхүүгийн тайланд бусад авлага дансанд 90.5 сая, бусад өглөг дансанд 38.5 сая төгрөгийн нэр данс зөрүү, ташаарсан гүйлгээнүүд бүртгэсэн байна. Энэ нь үндсэн үйл ажиллагаанд хамааралгүй үүссэн авлага, өглөг байгаа нь Нийгмийн даатгалын тухай хуулийн 2 дугаар зүйлийн 3-т "Нийгмийн даатгалын сан" гэж ажил олгогч, даатгуулагчийн хөдөлмөрийн хөлс, түүнтэй адилтгах орлогоос	129,038.2	Үндсэн үйл ажиллагаатай хамааралгүй үүссэн авлагыг дахин тодорхойлж авлагыг үе шаттайгаар бууруулах арга хэмжээг авч ажиллах зөвлөмж өглөө.	Дарга, Нягтлан бодогч	Ц.Энх-Амгалан, Д.Амгалан

	<p>тэтгэвэр, тэтгэмж, төлбөр, үйлчилгээнд зарцуулах, нийгмийн даатгалын үйл ажиллагааны зардлыг нөхөх зорилгоор төлсөн шимтгэлийн орлого, бусад эх үүсвэрээс бүрдүүлсэн мөнгөн хөрөнгийг", 4-т "нийгмийн даатгалын шимтгэл гэж нийгмийн даатгалд даатгуулах зорилгоор даатгуулагч болон ажил олгогчоос хуульд заасан хугацаанд нийгмийн даатгалын санд төлөх урьдчилсан төлбөрийг" гэж заасныг мөрдөөгүй, үнэн зөв байдал эрх ба үүрэг батламж мэдэгдлийг хангаагүй байна.</p>				
4	<p>Цалингийн зардалд горим сорил хэрэгжүүлэн анхан шатны баримтруу хөөн шалгахад Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.5 дахь заалт, Засгийн газрын 2019 оны 06 дугаар тогтоол " Төрийн албан хаагчид нөхөх төлбөр олгох журам"-ын 2.2 дахь заалтыг зөрчин нэр бүхий албан хаагчдад томилолтоор ажиллах хугацаанд хоолны мөнгө давхардуулан олгосон байна. Энэ нь үнэн зөв байх, тохиолдсон байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.</p>	184.0	<p>Албан томилолттой ажиллах хугацаанд цалинг зөрүүтэй тооцож олгосон тул улсын төсөвт төвлөрүүлэхээр төлбөрийн акт тогтоолоо.</p>	Дарга, Нягтлан бодогч	Ц.Энх-Амгалан, Д.Амгалан
5	<p>Албан томилолтын зардалд горим сорил хэрэгжүүлэн анхан шатны баримтруу хөөн шалгахад НДЕГ-аас тайлан тушаахад хуваарьт албан бичиг байхгүй, албан томилолтын хуудас хаагаагүй, 5 удаагийн томилолтоор ажиллахдаа илтгэх хуудсанд нэг ижил чиглэлийн ажил гүйцэтгэсэнээр илтгэсэн зөрчлүүд байна.</p>	2,456.8	<p>Зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргахгүй байх албан шаардлага хүргүүлээ.</p>	Дарга, Нягтлан бодогч	Ц.Энх-Амгалан, Д.Амгалан
6	<p>Цалингийн зардалд горим сорил хэрэгжүүлэн анхан шатны баримт руу хөөн шалгахад Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.5 дахь заалтыг зөрчсөн, өмнөх оны санхүүгийн тайланд өглөгөөр тусгаагүй цалингийн зардлаас дарга Ц.Энх-Амгаланд үр дүнгийн урамшуулал олгосон байна. Мөн НДЕГ-ын даргын 2020 оны Б/170 тушаалаар 2020 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний биелэлтийг үндэслэн олгосон үр дүнгийн урамшууллыг Төсвийн тухай хуулийн 40 дүгээр зүйлийн 40.4.2 дахь заалтыг зөрчин аймгийн Засаг даргын захирамжаар 2020 оны Б/47 дугаар захирамжаар давхардуулан олгосон байна.</p>	762.1	<p>Цалинг зөрүүтэй тооцож олгосон тул улсын төсөвт төвлөрүүлэхээр төлбөрийн акт тогтоолоо.</p>	Дарга, Нягтлан бодогч	Ц.Энх-Амгалан, Д.Амгалан
7	<p>Тээвэр шатахууны зардалд горим сорил хэрэгжүүлэн анхан шатны баримт руу хөөн шалгахад НДҮЗ-ийн 2019 оны "2020 оны төсвийн хуварь батлах тухай" 10 дугаар тогтоол, НДЕГ-ын даргын "2020 оны төсвийн хуваарь батлах тухай" А/02 дугаар тушаалыг зөрчин сумдын байцаагч нарт олгох батлагдсан тээвэр шатахууны зардлыг сар бүр олголгүй, хэлтсийн албаны хэрэгцээнд хэтрүүлэн зарцуулсан байна. Мөн НДЕГ-ын даргын 2020 оны 1/49 тоот</p>	4,333.1	<p>Батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу хэрэгжүүлдэггүй алдаа зөрчлийг таслан зогсоож, дахин давтан гаргахгүй НДЕГ-ын даргын 2019 оны А/117 дугаар тушаалын 4-р хавсралтаар баталсан "Сумын нийгмийн даатгалын байцаагчид шатахууны зардал олгох журам"-ыг мөрдөж</p>	Дарга, Нягтлан бодогч	Ц.Энх-Амгалан, Д.Амгалан

	албан тоотой ирүүлсэн зөвлөмжийн 2.7 дахь заалтыг хэрэгжүүлэх үүргээ биелүүлээгүй байна.		ажиллах албан шаардлага хүргүүлээ.		
8	НББ-ийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.5, 13.6,13.7 дахь заалтуудыг зөрчин бараа материалын тайлангаас зарцуулалт хийхдээ анхан шатны баримтын бүрдэл хангалтгүй тул зарцуулалт нотлогдохгүй байна. Мөн үндсэн хөрөнгө, бараа материалын үлдэгдлийг тооцоо бодсон актаар баталгаажуулаагүй байна. Энэ нь иж бүрэн байх, үнэн зөв байдал, эрх ба үүрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.	30,272.0	Зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргахгүй байх, НББ-ийн тухай хуулийн холбогдох заалтыг хэрэгжүүлэн ажиллах албан шаардлага хүргүүлээ.	Дарга, Нягтлан бодогч	Ц.Энх-Амгалан, Д.Амгалан
9	Шилэн дансны shilendans.gov.mn цахим хуудсанд 160 мэдээлэл байршуулахаас нийт 12 мэдээллийг хугацаа хоцроож байршуулсан байна. Энэ нь Шилэн дансны тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.1.3-т "тогтоосон хугацаанд, тогтмол, шуурхай мэдээлдэг байх", 6 дугаар зүйлийн 6.4-т "Энэ хуулийн 3.1.1, 3.1.2-т заасан байгууллага дараах мэдээллийг долоо хоногийн дотор мэдээлнэ" гэж заасныг тус тус дагаж мөрдөөгүй байна. Мөн өмч хөрөнгө захиран зарцуулах 9 шийдвэрийг мэдээлээгүй байна.	-	Шилэн дансны тухай хуулийг мөрдөж ажиллах албан шаардлага хүргүүлээ.	Дарга, Нягтлан бодогч	Ц.Энх-Амгалан, Д.Амгалан
10	Нийгмийн даатгалын Ерөнхий газраас 2018 онд шинэчлэн боловсруулсан НБББББ-ийг мөрдөж ажиллаж байгаа боловч баталгаажуулсан шийдвэр байхгүй байна. Мөн Нийгмийн даатгалын хэлтэс нь НББ-ийн тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.2 "Аж ахуйн нэгж, байгууллагын удирдлага нь нягтлан бодох бүртгэлийн хууль тогтоомж, стандарт, дүрэм, журам, зааварт нийцүүлэн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийг баталж, мөрдөж ажиллана" гэсэн заалтыг хэрэгжүүлээгүй, өөрийн байгууллагын бодлогын бичиг баримт байхгүй байгаа нь эрх ба үүрэг батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.	-	НББ-ийн бодлогын бичиг баримтыг боловсруулан батлуулж, мөрдөж ажиллах зөвлөмж өглөө.	Дарга, Нягтлан бодогч	Ц.Энх-Амгалан, Д.Амгалан
11	Иргэд, аж ахуйн нэгж байгууллагуудаас худалдан авалт хийхдээ НӨАТ-ын баримтыг аваагүй /цахим Е баримтын бүрдлийг ханган ажиллаагүй/ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.7"Анхан шатны баримтын бүрдэлгүй ажил, гүйлгээг бүртгэх, санхүүгийн тайланд тусгахыг хоригоно", Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.3.2 "бараа, ажил, үйлчилгээг борлуулсан тухай бүр төлбөрийн баримтыг татвар төлөгчид олгоно" 17.6."Албан татвар суутган төлөгч төлбөрийн баримтыг өөр дүнгээр олгосон, эсхүл төлбөрийн баримт олгохоос татгалзсан бол албан	18,809.8	Хууль тогтоомжууд зөрчигдөж, татварыг нуун дарагдуулах боломжийг бусдад олгох, Татварын орлого дутуу бүрдэх эрсдэлтэй тул Худалдан авалт хийхдээ НӨАТ-ын баримттай бараа, үйлчилгээг авч байх, Цаг тухайд цахим Е баримтыг хангуулан бүртгэлд тусгах, бүртгэлээр тавих хянах сайжруулан ажиллах зөвлөмж өглөө.	Дарга, Нягтлан бодогч	Ц.Энх-Амгалан, Д.Амгалан

<p><i>татвар төлөгч энэ талаар татварын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагад, эсхүл харьяа татварын албанд нэн даруй мэдэгдэх үүрэгтэй"</i> заалт, Сангийн сайдын 2017 оны 347 дугаар тушаалыг тус тус хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна. Энэ нь үнэн зөв байх, Эрх ба үүрэг, Иж бүрэн байх, Хэмжилт гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.</p>				
<p>ДҮН</p>	<p>315,059.1</p>			